

EA 34234

# Ehitussäädused linnades ja alevites

Kirjastus „Odamees“ 1924

Enamasti teinud

# Ehitussaadused linnades ja alevites

1924

ENSV  
Riiklik Avalik  
Raamatukogu

~~SE 2947~~  
EA 34 234

Kirjastus „Odamees“ 1924



## 1. p ä ä t ü k k

### Ehitusloa andmine

#### § 1.

Omavalitsuse ehitusloa andmisele alluvad:

a) Kõik ehitused maapinna all ja p ä ä l, aiad uulitsate, platside ä ä res ja krundi piiril, kaevud, sõnniku- ja virtsaaugud, väljaskäigukohad ja nende augud, kõiksugused postid massiivsetel soklitel, vee juurde- ja ä rajuhimine, gaasi- ja elektrivoolu juurde juhtimine.

b) Olevate ehituste kandvate ehk toetavate osade (seinte, sammaste, lagede, v õ l v i d e, raudkonstruktsioonide) valmistamised ehk muutmised, katuste, uste ja akende avade, treppide, ventilatsioon, fuliasemete ja korstnate muutmised, lifti sisse s ä ä d e d, piksevarraste p ü s t i t a m i n e.

c) Tööruumides iga sisemine muutmine ehituse alal.

d) Ehituste tarvitamise viisi muutmine, nii kui eluruumide ä r i r u u m i d e k s muutmine ehk ü m b e r p ö ö r d u l t, ruumide muutmine rahva koosviibimiseks, kergelt süttiva ainete laduruumideks jne.

e) Hoonete põhjalikud parandused.

f) Ehituste lammutamine.

Niisama alluvad järgmised ehitustööd omavalitsuste lubaandmistele, ainult sääl juures tulevad lubatarvitaja poolt silmas pidada § 1-s, 2-s, 3-s ja 6-s effetoatud nõuded:

1) Fassaadide laudadega vooderdamine ehk krohvimine.

2) Avade lammufamine uute akende ja uste jaoks, väljaarvatud need, mis uulitsal ja avalikul platsil nähtavale tulevad; viimaste tööde toimepanemine allub § 1-se a—f nõuetele.

3) Katusekatte uuendamine.

4) Uulitsa- ja piirisääduse muutmise ja põhjalik remont.

Märkus: Järgmiste tööde üle tuleb enne nende algust linnavalitsusele kirjalik teadaanne teha:

a) fassaadide värvimine ja kivifassaadide vahede fuugimine.

b) uste ja akende lengide uuendamine, ilma nende esialgse välimuse muudatuseta.

c) korstnate ja tuliasemete ümberladumine.

## § 2.

Ehitusluba antakse ühe aasta pääle. Väljantud luba kaotab oma maksuse nende kavatsetud tööde kohta, millede teostamiseks selle aja jooksul ei ole algust tehtud.

## § 3.

### Sisseantava sooviavalduse sisu ja vorm

Sisseandmisel igasuguse ehitustöö lubasaamiseks tähendatagu lehe pääl omavalitsuse poolt ettekirjutatud vormi järele ehitusomaniku allkirjaga:

- 1) Omaniku nimi ja asukoht.
- 2) Linna osa (raioon), uulits ja nr., ka krundi ase linna krundi-raamatute järele (rühm ja nr.).
- 3) Mis tööd nimelt tulevad toime panna.
- 4) Vastava töödejuhataja, tehniku või tööde meistri nimi.

Paragrahv 1-ses p. p. 1—4 tähendatud tööde jaoks on ainult siis vastav juhataja nimetada, kui linnavalitsus seda tarvilikuks leiab.

Iga krunt kuhu kavatsetakse ehitada, peab iseseisvat üksuskrundi raamatute põhjal esitama ja oma ette ühenduses avaliku uulitsa ehk platsiga olema.

#### § 4.

### Kinnitatava projekti osad

Paragrahv 1-ses tähendatud ehitustööde kinnitamiseks peavad soovivaldusele lisatama andmed ja joonestused, millede läbi ehituskava täielikult selgitatud oleks, nimelt:

#### A. Uute ehituste ja ümberehituste jaoks

1. Säädukslikule aseplaanile vastav a s e - p l a a n, millel olgu tähendatud uued kavatsesavad, kui ka olemasolevad ümberehitatavad hooned niisamuti kõik sama krundi pääl asuvad hooned, ka mis lammutamisele määratud, kaevud, sõnniku-, virtsaugud, üldse kõik andmed, mis nõutud on, et otustada võiks uue hoone sääduksliku paigutamise

üle. Aseplaanil olgu tähendatud kõrvalolevate uulitsate nimetus, naaberkruntide nimetus (Rühma ja Nr. järel) kõigi aseplaanil tähendatud hoonete otstarve, nende seinte materjaal ja kas nad eluhooned või mitte, ja naaberkruntidel asuvad hooned kunni 6 m. kauguseni piirilt. Arvudega tähendatagu kõrvalolevate uulitsate laius, hoovi mõõdud, hoonete kaugused üksteisest ja krundi piirist.

## 2. Ehitusprojektil olgu tähendatud:

a) Kõigi kordade (ka keldrikorra) plaanid, ühes trepid, küttesüsteem, korstnad ja igasugu lõõrid ja õhukihid seintes, kõik vastavate materjaalide tähendamiseks, ruumide otstarve, sein, korstnate, katusekatte materjaal (paekivi, telliskivi, betoon jne.)

b) Hoone lõiked, lõiked läbi treppide ja läbisõitude, väljaskäigukohtade läbi.

Arvudega tähendatagu hoonete kõrgust, pikkust ja laiust, müüride paksust, ruumide kõrgust, pikkust ja laiust, treppide, läbisõitude ja läbikäikude kõrgust ja laiust, aampalkide ja katuse sarikate mõõdusid ja kaugust üksteisest, ülepea: kõiki mõõdusid, mida peab ehitusnõuete põhjal silmaspidama ja täitma.

Uulitsa ehk platside fassaadide ja uulitsalt ehk platsilt nähtavate fassaadide muutmisel on ainult tarvilik fassaadi joonestus sisse anda ja tema pääl punase värviga tehtud muudatused äratähdada, ehk vanale uus fassaadi joonestus juurde lisada. Teisi andmeid tuleb lisada ainult omavalitsuse isearalisel nõudmisel.

## **B. Uulitsaaedade ja piiriaedade püstitamise jaoks**

Sääduslikule aseplaanile vastav aseplaan joon-  
tega, millele pikuti tahetakse aed püstitada uulitsa-  
pool oleva aiaosa fassaadiga, koos materjaali  
nimetusega.

## **C. Ehitustööde jaoks, mis § 1 punkt 3 tähendatud**

Andmed ja joonistused linnavalitsuse nõuete  
järel.

### **§ 5.**

Aseplaane, projekte ja kõiki muid andmeid,  
mis tarvis lähevad kavatsatud ehitustööde selgita-  
miseks, tuleb sisseanda kahes eksemplaaris, kokku-  
pandud lehtede pääle, mis mõõtude  $23 \times 36$  sm  
effekirjutatud vormi järel valmistatud nimelehega  
varustatud on. Joonestuste kokkurullimist ei ole  
lubatud. Üks eksemplar peab tugevatesse kaan-  
tesse paigutatud olema.

### **Kinnitatava projekti kuju ja arv osades**

Ette pandavad projektid peavad olema tugeval  
joonestuspaberil, läbipaistval lõuendil ehk valgus-  
koopia kujul lõuendile kleebitud. Koopiaid paus-  
paberil ei võeta vastu. Joonestused olgu mõõtudes,  
mida sissekanda tuleb vastavate joonestuste alla:  
Aseplaanidele 1:500 ehk 1:600, see on 1 sm = 5,00 m.



ehk 1 sm = 6,00 m. Plaanidele, fassaadidele, lõigetele: 1 : 100, see on 1 sm = 1,00 m. Detailjoonistustele 1 : 20, see on: 5 sm = 1,00 m.

### **Materjaalide tähendamine värvidega projektil**

Ehitusmaterjaale tähendatagu vesivärvidega joonestustele järgmiselt :

- Uued telliskiviosad — tsinoobriga.
- Vanad „ „ — karmiiniga.
- Uued paekiviosad — sinakashall (tusch sinisega)
- Vanad paekivi „ — karmiin.
- Uued puuosad — kreem-kollane.
- Vanad puuosad — põletatud sienna.
- Malmosad — neutraalfint.
- Raud- ja terasosad — Preisi sinise värviga.
- Betoon — rohekashall.

Hoone osad, mida lammutamisele määratud, tulevad heleda, läbipaistva tuschiga katta ja päälkirjaga varustada: „ l a m m u t a m i s e l e “.

Siin mitte ettetoodud materjaalide ja konstruktsioonide ülestähendamine sünnib värvidega, millede seletus jonnestuse äärele tehakse.

### **§ 6.**

#### **Täiendavad andmed**

Kui omavalitsus tarviliku leiab olevat, tuleb täiendavalt andmetele lisada täielikumaid joonestusi, andmeid, tugevuse arvustusi jne.

### **§ 7.**

#### **Ehitusjuhataja allkiri**

Kõik ettetoodud joonessused ja andmed olgu varustatud ehitusprojekti kokkusäädja ja ehitusomaniku allkirjaga.

## § 8.

Ehitusomanik on pärast ehitusloa saamist, mida omavalitsuse poolt kirjalikult antakse, aga enne ehitustööde algust kohustatud paluda täpseid teateid omavalitsuselt olemasoleva ja kavatsatud uulitsa raiskvee kõrvaldamise üle, uulitsate ja kõnniteede kõrguse kohta ja et temale näidatakse naturaalses krundipiire ühes ehituspiirjoonega. — Pärast nende teadete kättesaamise annab ehitusomanik teateid tööde alguse tähtajast ja nimelt:

### **Tööde algusest teadaandmine**

1. Vastutavale tööde juhatajale — tehnikule.
2. Omavalitsuse ametnikule, kes ehitustööde üle valvab.

3. Vastavale politsei asutusele.

Nende teadaannete kohta tehakse märkused kinnitatud projekti pääle.

## § 9.

### **Uulitsa-osa kinnipanemine materjaalide jaoks**

Uulitsa-osa, mida telingute püstitamiseks ja materjaalide paigutamiseks kinnipannakse, võib ulatada kuni  $\frac{1}{3}$  uulitsa laiuseni ja näidatakse politsei poolt kätte. See eraldatud koht peab plankaiaga ümbritsetud olema, mille kõrgus mitte alla 2,00 m oleks, pikuti aeda peab tehtama laudadest kõnnitee. Uulitsa laternad peavad väljaspoole aeda jäetama.

### **Ehitusaed kinnipandud uulitsaosa ümber**

Ehitusaeda peab tihedalt kokkusäätud laudadest valmistama. Omavalitsuse nõudel peab hoo-

nete püstitamisel, inimeste kaitseks mahakukkuvate materjaalide ja instrumentide eest, uulitsale üle laudkõnnitee, katus kallakuga ehituse poole ülessääftud olema.

Ehitusaia ja telingu poste ei tohi, ilma iseäralise omavalitsuse loata, kividega sillutatud ehk kiviprügiga kaetud uulitsa kehasse sissekaevata, vaid peab neid pakkude päale püstitama. Juhtumistel, et telingu postid kivi ehk prügiuulitsa sisse on kaevatud, peab ehitusomanik need lahtioõtetud kohad pärast telingute koristamist, oma kulul omavalitsuse järevalve all parandama.

## § 11.

### **Teadaannete kordamine tööde katkestamise puhul**

Kui ehitustöid katsestatakse rohkem kui aasta päale, tuleb § 9 nõutud teadaandeid uuendada. Kui ehitusomanik tööde toimepanemise ajal tööde juhatajat-tehnikut ehk ehitusmeistrit vabastab ja nende asemel teisi palgata tahab, siis peab tema seda varemalt omavalitsusele teada andma.

Sama kohustust peavad tööde juhataja-tehnik ja töid täideviivad ehitusmeistrid täitma, kui nemad on takistatud, töid edasi viima, ajutiselt peavad töölt lahkuma, niisamuti ka kui nemad tööomaniku vastu ama kohuseid hoopis tahavad maha panna.

## § 12.

### **Omavalitsuse järevalve**

Ehitustööde korraliku toimepanemise järevalveks peab omavalitsusele töö kestvusel järgmist teatama:

### 1) Alusmüüride valmissaamist

2) Tooresehituse lõppu, see on pärast seinte püstifamist kõigi konstruktsionidega ja ühendustega, aampalkide ülessäädmist, katuse püstifamist ja treppide ehitamist, aga enne mingi hoone osa laudadega vooderdamist ja krohvimist, enne mustade põrandate ja võlvide täitmist ja enne põrandate panemist.

### 3) Ehituse ja kõigi sisemiste tööde lõpetamist.

Teadaannet tööde lõpetamise üle nende ülevaatamise otstarbeks, peab tegema ehitusomanik ehk vastav tööde juhataja - tehnik kirjalikult, pärast seda, kui viimane on veendunud koha pääl korralikust tööde läbiviimisest kõigis ehitusosades, mida lädivaadata tuleb; ka niisamuti, et kõigile läbivaatavatele ehitusosadele lahedasti juurdepääseda võiks.

Ehitustööde ülevaatamist toimetab koha pääl omavalitsus ettemäärataval tähtajal (päev ja tund). tööde juhataja - tehniku ehk ehitustööde täideviijate juuresolekul, kinnitatud joonestuste ja teiste ehituse kohta käivate dokumentide põhjal. Need joonestused ja dokumendid peavad kõige ehitustööde kestval ajal ehituskohal olema ja hoitakse alal puhtas seisukorras.

Tööde täideviimise üle tehakse omavalitsuse poolt projektile vastav märkus.

## § 13.

Tooresehituse lõpul, ehk ehitustööde pikema katkestamisel peab omavalitsuse nõudmise põhjal, ehitusaed kõrvaldatama ja rahva liikumine kõnniteel ehitustelingute all vabaks tehtama. Juhtumisel, kui inimeste liikumine telingute all vabaks antud,

peab telingute lagi üle kõnnitee kahekordse laudpõrandaga kaetud olema, nii, et alumise laudade rea vahed teise rea laudadega kaetud oleksivad; sääl juures peab nimetatud lae päälis kaitstud olema tiheda seinaga, mis telingute liinist välja ulatab ja hoone poole kalduv on.

Enne ehituse lõpulikku ülevaatamist kõrvaldada ehitustelingud.

## § 14.

### **Hoone kaugused**

Avaliku uulitsa ehk platsi äärde püstitav hoone, kui ka krundi keskel püstitav ehitus, olgu igast naaberpiirist mitte alla 4,30 meetrit kaugel. Ühe ja sama krundi pääle püstitavad puust ehitused olgu üksteisest pähemalt 9,00 m kaugel.

## 2. p ä ä t ü k k

### **Tehnilised nõuded**

## § 15.

Eluhooneid tohib ehitada krundide pääle, millele avalikult uulitsalt, platsilt, maanteelt vaba juurdepääs olemas on.

## § 16.

Kruntitele, mis mitte avaliku tänava ehk platsi ääres ei asu, tohib eluhooneid ehitada, kui nendele juurdepääsu tee 6 meetrit lai ja sillutatud on.

## § 17.

### **Hoovi pinna suurus**

Krunti tohib kunin  $\frac{3}{4}$  pinna suuruseni ehituse alla võtta, kus juures kõige vähemalt hoovi pind

mitte alla 144 ruutmeetri ja selle kõigevähema suu-  
ruse juures tema laius, oma kogu ulatuses mitte  
alla 9 m ei oleks.

### § 18.

#### **Nurga hoovi pinna suurus**

Nurgakruntidel, mis alla 455 ruutm. suured  
on, võib omavalitsuse iseäralisa loaga väiksemate  
mõõtudega hoovi teha, kuid ka mitte alla 91 ruutm;  
sääli juures ei tohi selle kõige väiksema hoovi pinna  
laius kõiges oma ulatuses alla 9 m olla.

### § 19.

Paragrahvides 17 ja 18 tähendatud kõige  
väiksema hoovi pinnale ei tohi mingisuguseid ehi-  
fusi, nii kui külgehitusi, kuurisid, rõdusid ekk muid  
asetada.

### § 20.

#### **Hoovi ühendus uulitsaga**

Igal hoovil peab ühendus uulitsaga olema, kas  
otsékohene või teisest hoovist läbi, selle jaoks ko-  
haselt sissesäetud läbisõitude abil. Läbisõidud läbi  
majade peavad võlvitud olema, nende laius mitte  
alla 2,75 m ja kõrgus mitte alla 3,00 m.

### § 21.

Läbikäikude ja hoovide osad, kus pääl sõide-  
takse, peavad kruntidel, mis sillutatudu uulitsate kõr-  
val asuvad, tulikindla materjaaliga kindlustatud  
olema.

## § 22.

### **Valgushoovid**

Hoovid, mis ainult ruumide valgustamiseks sissesäetakse (valgushoovid), võivad olla kõige vähema pinnaga kunni 18 ruutm laiusel mitte alla 3 m

## § 23.

### **Valgushoovi ühendus uulitsa ehk hooviga**

Valgushoovid peavad ühenduses, kas uulitsaga, või krundi hooviga olema võimalikult käigu abil, mille laius mitte alla 1,10 m ja kõrgus mitte alla 2,00 m ei oleks.

## § 24.

Väljakäigud eluruumidest valgushoovidesse ei ole lubatud.

## § 25.

### **Aluspõhja sügavus**

Hoone alusmüüride põhi olgu 0,15 — 20 m külmetamise pinnast sügavam.

## § 26.

### **Keldrikorra kõrgus**

Keldri kõrgus põrandast laeni peab olema vähemalt 1,75 m. Ühekordsetel puust eluhoonetel võib keldri lagi ka puust olla.

## § 27.

### **Trepid keldrisse**

Trepid keldrisse võivad puust olla, võivad alata väljastpoolt ehk hoone siseruumist, näit., köögist, ehk mitmekordsetes hoonetes, trepikojast.

## § 28.

### Seinte paksus

Kivist välisseinad peavad nii paksud olema, et nad läbi ei külmeta, nimelt: telliskivist kõige vähemalt kaks (2) kivi paksud, koos õhugahega 0,55 m, paekivist ehk raudkivist — 0,85 m ühes  $\frac{1}{2}$  telliskivi paksuse voodriga ja õhugahega eluruumides.

## § 29.

Kivihoonete eluruumide seinte krohvimist seest ja väljastpoolt on lubatud pärast talvist vaheaega. Erandina võib omavalitsuse loaga seinu seestpoolt seinte püstitamise ehitustöö ajal krohvida, kui seinad on müüritud portlandtsementseguga.

## § 30.

### Tulimüürid

Tulimüüre säetagu üles vastu naaber piiri, pääle selle kivihoonetel, mis üle 20 meetri pikad, pööningul iga 25 m. tagant kapitaalsete pääl. Sääljuures võib tulimüüre püstitada kunni tihedalt katuskatteni, kui viimane katusekivist on. Kui katuskate teisest materjaalist, raudplekist, papist, ruberoidist, ehk muust süstitamatast ainest, peab püstloodis tulimüür üle katuskatte pinna 0,30 m ulatama. Tulimüürisse ei tohi mingisuguseid avasid teha. Tulimüürid olgu pööningul mõlemalt poolt krohvitud.

## §. 31.

### Puust hoonete pikkus ja kõrgus

Puust eluhooned peavad tulimüüride abil 25



meetri pikkusteks osadeks jaotatud olema ega tohi olla üle kahe (2) korra kõrged. Mansardkord ühekordse puu elumaja pääl arvatakse teiseks korraks.

## § 32.

### **Treppide arv**

Puust hoone teises korras olgu väljapääsemiseks igast korteris kaks iseseisvat võimalikult üksteisest kaugel treppi. Kui hoone alumine kord kivist on, peab trepp ja trepikoda tulekindel olema. Kui ülemas korras ühe korteri elamiseks pind ei ulata üle 60 ruutmeetri, võib väljapääsemiseks üks puust trepp olla.

## § 33.

### **Katuse materjaal**

Linnades ja alevites tohib katuse katteks ainult süttimatat ainet tarvitada.

## § 34.

### **Katuse kallak**

Katusel, mis katusekiviga kaetud, olgu kallaku nurk kõige väkemalt 45° veeloe vastu, mansardkatuse kallak — umbes 60°.

## § 35.

### **Lagede kandvus**

Lagede raskuseks olgu arvestatud, koos teise korra musta ja puhta põrandaga, alumise korra

lae krohviga, 200 kgr. oma raskust, 150 kgr. koor-  
matust ühe ruutmeetri peäle, arvates palkide vaba-  
kande pikkust kunni 5,00 meetrini.

### § 36.

#### **Eluruumide kõrgus**

Eluruumide kõrgus olgu kõige vähemalt 2,50 m  
pööningu ja mansardkorras kõige vähemalt 2,30 m

### § 37.

Kivihoonetes võib korstnaid tulimüüridesse ja  
ja teistesse kiviseintesse paigutada, sääl juures  
peavad lõõride sisse- ja välisseinad üksteise  
vahel ja tubades kõige vähemalt  $\frac{1}{2}$  telliskivi paksud  
olema, tulimüürides naabri vastu aga 1 telliskivi  
paksud, arvates suitsulõõri sisemisest küljest kunni  
välise õhuni. Tulimüür naabri vastu peab korstna  
laiuses ära krohvitud olema täies korstna kõrguses.

#### **Korstnad ja nende mõõdud**

Vabalt seisvaid korstnaid peab püstloodis üles-  
sätama; suitsukanaale kiviseintes on lubatud  
kallakuga aga mitte üle 30° vastu püstloodi. Korstna  
pääd peavad kõige vähemalt 0,50 m üle katuse  
harja ulatama.

### § 38.

#### **Korstnate krohvimine**

Pööningul olgu kõik korstnad igast küljest ära-  
krohvitud, arvates pööningu pörandast kunni katuse  
kaffeni.

## § 39.

### **Puuosade kaugus korstnatest pööningul**

Pööningul olgu vabad hoone puuosad korstna välisseinas 0,13 m kaugel.

## § 40.

### **Korstnate püstitamine puust hoonetes**

Puust hoonetes peab korstnaid iseseisva alusmüüri pääle asetama. Korstnaid ahjude pääle püstitada on keelatud.

## § 41.

### **Tulikaitse vahed**

Korstnad olgu puuosadest, lagedest, seintest, põrandatest jne. 0,15 m paksu kivimüürist tulikaitse vahega eraldatud.

## § 42.

### **Treppide ehitamise viis**

Kivihoonetes olgu igast korterist vaba välja-pääsemine tulikindla trepi kaudu, mis tulikindla trepikotta paigutatud. Trepid olgu hästi valgustatud akende kaudu. Treppide vaba laius olgu alamääras 1,00 m podestide laius niisama 1,00 m Ühe perekonna majades võib teise korda puust trepp olla, tema laius 0,80 m. ja pedesti laius 0,90 m. Keerdtreppide astmete kitsaste otsade laiuse alamäär on 0,12 m.

## § 43.

### **Akende arv**

Igas eluruumis, ka köögis, olgu kõige vähemalt üks aken, mis otsekohe vabasse õhku viib ja millele mingi ligidal vastu püstifatud sein valgustust ei varjaks.

## § 44.

### **Akende ehitusviis**

Iga aken olgu võimaldatud avamiseks, et värske õhku sisse pääseda lasta võiks.

## § 45.

### **Akende pind põranda suhtes**

Eluruumide akende kogupind ühes eluruumis olgu kõigevähemalt  $\frac{1}{12}$  selle ruumi põranda pinnast, mansard- ja pööningukorras olevates eluruumides  $\frac{1}{15}$  põrandapinnast.

3. päätükk. —

## **Tervishoidlised nõuded**

## § 46.

### **Eluruumide tuulutamise võimalus**

Eluruumidel peab võimalus olema, et neid täielikult tuulutada võiks. Võimalikult tuleks ära hoida, et korteri aknad kõik põhjapoole lähevad.

## § 47.

### **Eluruumide kaugus mustusaukudest**

Korterid peavad kuivad olema. Elamise ja magamise jaoks määratud maja osad peavad võimalikult kaugemale paigutatud olema sõnniku kogumiskohtadelt, virtsaaukudelt, prügikastidelt ja väljaskäigu mustuse aukudelt kõige vähemalt 5,00 m.

## § 48.

### **Eluruumid üle tallide**

Üle tallide paigutatud ruume võib elamiseks lubada ainult siis, kui tallid kindlate kiviseintega ümbritsetud, tugevate võlvidega kaetud on, nii et halba haisu ruumidesse ei tungi, ja nendest ruumidest väljapääsemine tulekindla trepi kaudu, mis tulekindla trepikotta paigutatud, võimalik on.

## § 49.

### **Eluruumide koht väljaskäikude suhtes**

Elamis- ja magamisruumid, ka köögid, ei tohi otsekohehes ühenduses väljaskäigukohtadega seista, kui viimastel vesiloputamise puudub, niisamuti ka ruumidega, kus halvasti haisevaid aineid: solki, toiduainete jätiseid jne. alal hoitakse.

## § 50.

### **Eluruumide mahutus**

Elukorteris olgu niipalju mahutust, et iga elaniku pääle, kes üle 10 aasta vana, kõige vähemalt

20 kantm. õhku ja 8 ruutm. põrandapinda tuleks. Lastele alla 10 aastat kõige vähemalt 10 kantm. põrandapinda.

### § 51.

#### **Magamisruumide mahutus**

Iga korteri magamisruumis peab igaühe sees magaja kohta, kes üle 10 aasta vana, 10 kantmeetrit õhku ja 4 ruutm. põrandapinda olema, iga lapse kohta alla 10 aastat — kõige vähemalt 5 kantm õhuruumi ja 2 ruutm. põranda pinda. Õhuruumi arvestamisel võib ainult siis kööke kaasa arvata, kui nemad kinnise ruumina kujunevad, ainult ühele perekonnale kasutada, otsekoheses ühenduses elu- ja magamisruumidega ja oma ehituse ja tervishoiu seisukorra suhtes elamisele sündsad on.

### § 52.

#### **Magamisruumide jaotus**

Kööke, käike, ladurume, töökodasid, talle ja ruume, kus toiduaineid ja maiusaineid valmistatakse, müüakse ehk alal hoifakse, ei tohi magamisruumideks määrata.

### § 53.

#### **Vesivarustus.**

Igal korteril peab võimalus olema puhta vee saamiseks, kas ligidal olevast kaevust ehk vesivarustus — kraanist. Kui vesivarustus olemas on, peab tema täies korras olema.

## § 54.

### **Kütmiskohad**

Kütmise kohad (ahjud, pliidad jne.) peavad hääs seisukorras olema. Kütmine peab nii olema, et suitsugaasid kergesti ära tõmbuks. Kollete ees olgupõrand raudplekiga kaitsstud tulekahjude tekkimise vastu.

## § 55.

### **Väljaskäigukoht**

Igal korteril olgu omaette väljaskäigukoht. Erandina on lubatud kahe korteri pääle üht väljaskäigukohta määrata.

## § 56.

### **Väljaskäigukohtade ülevalpidamine**

Väljaskäigukohad peavad hääs seisukorras olema, istmed puhtad hoitama. Kui veeloputamise sissesääde olemas on, hoolitsetagu selle eest, et loputamine hääs seisukorras oleks. Väljaskäiguruumidel olgu õhuvahetus ja nõutav valgustus; üks väljaskäigukohta peab sissesäädega varustatud olema, et teda seestpoolt sulguda võib.

## § 57.

### **Mustusaugud**

Väljaskäigukohtade augud ja torud peavad nii paigutatud olema, et nende sees mustuse ära külmefus talvel takistatud oleks. Augud peavad hääs seisukorras ja veekindlad olema, nende tühjendamist toimetatagu aegsasti.

§ 58.

**Hoovide sissesääde**

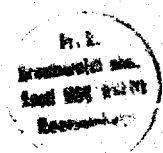
Jalgteed hoovides peavad hääs, käidavas seisukorras olema nii, et ka need vihmase ilma ajal lompidest ja loikudest vabad oleksid.

§ 59.

Valgustushoovides ei ole lubatud asetada, ei raiskvee kui ka mustuse aukusid, ei sõnniku ehk pühkmete kasti. Valgustushoovide pind peab tulekindla ja veekindla materjaliga kaetud olema.

Komisjoni poolt läbi vaadatud:

Liikmed: Ederberg, J. Lukk, G. Nurm, Joh. Pikkov.





Ar 924  
Ehitussäädused  
linnades ja

---